

РЕЦЕНЗИЯ

На дисертационен труд за присъждане на образователната и научна степен
„Доктор“
професионално направление 1.3. Педагогика на обучението по...
(Методика на обучението в детската градина и началното училище по
физическо възпитание и спорт)

Тема: **„ОБУЧЕНИЕ НА НАДАРЕНИ ДЕЦА ОТ НАЧАЛНА
УЧИЛИЩНА ВЪЗРАСТ ЗА ВИСОКИ СПОРТНИ ПОСТИЖЕНИЯ“**

Докторант: Иван Симеонов
Научен ръководител: проф. д-р Елена Джамбазова-Спасунина
Рецензент: доц. Емил Атанасов, доктор

I. Данни за докторанта

Иван Симеонов е роден на 10.06.1991 година.

Висшето си образование завършва в СУ „Св. Климент Охридски“. Дипломиран в ОКС „Бакалавър“ със специалност „Физическо възпитание и спорт“. Магистърска степен получава в специалност „Начална училищна педагогика“. През 2017 г. печели конкурс и е приет за редовен докторант към Катедра „Начална училищна педагогика“.

Иван Симеонов има трудов стаж в следните направления:

- Асистент в СУ „Св. Климент Охридски“.
- Учител по физическо възпитание и спорт“.
- Хоноруван преподавател в СУ „Св. Климент Охридски“.
- Студент-стажант в областта на ученическия спорт.

От представената фактология напълно естествено произтича интересът на докторанта към темата на представения ми за рецензия дисертационен труд.

II. Характеристика на представения дисертационен труд

Ориентацията към елитен спорт и превръщането на тази дейност в основно занимание, се явява основна форма на професионална спортна кариера. Професионалното занимание с даден спорт стъпва изцяло на пазарни и маркетингови принципи, свързани с привличане, изграждане и продажба на собствен имидж, права, популярност.

Като основен акцент на усилията в съвременните системи на спорт за високи постижения, елитните състезатели е необходимо да получават комбинация от специализирани услуги. Наред с общоприетите условия за внедряване на модерна система за спортна подготовка, достъпът до качествени спортни съоръжения, екипировка, безопасни и сигурни условия за подготовка, и състезания, осигуряването на целогодишни състезателни възможности, и спортна изява в условията на възможно най-голяма конкурентна среда, провеждането на подготвителни лагери при максимално подходящи климатични, инфраструктурни, ресурсни, и спортни условия, стратегическо място заема необходимостта от създаването на специализирани структури и методика за откриване, и обучение на спортни таланти.

Училището е естествена среда за масовизиране и развитие на детско-юношеския спорт. Ако се създаде интерес към физическото възпитание и спорта още от детска възраст, може да се счита, че бъдещето и на спорта за високи постижения ще бъде поставено на правилни основи.

Въпросите, свързани с изучаването на общата спортна надареност, са възпрепятствани от липсата на единна методика и стандарти за тяхната идентификация, както и методологическа база за тяхното развитие.

В този смисъл смятам, че представеният за рецензиране дисертационен труд разглежда един актуален проблем, с подчертана социална и практическа значимост.

Дисертационният труд е разработен в обем от 235 страници. Илюстриран е с 46 таблици и 41 графики. Включва богата библиография с литературни източници на български, английски, немски, включително и такива от интернет.

В **първа глава** е представен изчерпателен критически анализ на теоретичните и методологични основания по проблематиката в следните тематични направления:

- *Същност и характеристика на надареността;*

Особено полезни за практиката са анализирания модели за надареност и интелигентност в т.ч. „множествена интелигентност“. Смятам, че така представената информация има по-скоро констатиращ характер. Полезно за практиката би бил подходът за анализ на надареността и таланта, интерпретирани през призмата на спортната практика.

В края на този раздел правят впечатление задълбочените работни дефиниции за ключовите понятие, в унисон с поставената тема на изследване.

- *Характеристика на децата от начална училищна възраст психологическа, физическа.*

В следващото теоретично направление са разгледани проблемите с възрастови, морфологични и функционални особености на начална училищна възраст. Интерпретацията на фактологията и направените частни изводи произтичат от ползването на фундаменталните литературни източници.

- *Нормативна уредба за закрила и работа с надарените деца в законодателството на България, ЕС и други държави.*

В това тематично направление има особено важно значение, тъй като представя добрите практики, регламенти и концепции в работата с надарени деца.

- *Съвременни тенденции на спортния подбор.*
- *Методи за работа с надарени деца в областта на спорта.*

В **глава втора** е очертана характеристиката на научното изследване. Тук заслужава да се отбележи формулировката на работната хипотеза. В съдържателен план многоаспектно са представени прогнозните направления, в които може да се постигнат по-добри резултати в обучението на деца с изяви спортни възможности. Смятам, че така формулираната цел включва качествено ново направление „селекция“ с относителна самостоятелност и сложност на интерпретация, което по същество отсъства в поставената тема на изследване. Прави впечатление, че за разрешаване целта и задачите е използван подходящ инструментариум от научно изследователски методи.

Коректно и прецизно е описана методиката на изследване с информация за всеки един от използваните тестове, включително и тяхното онагледяване.

В **глава трета** са представени резултатите от емпиричните изследвания, които са впечатляващи по своите мащаби, разнопосочност и сложност. Формулирани са девет изследователски направления, което само по себе си е респектиращ факт.

В първото направление **Анализ на влиянието на външни фактори върху диагностиката на спортните надарености** принос за практиката е направеният анализ за реализирането на потенциала, зависещ от шанса. Под внимание са взети допълнителните условия като влиянието на външната среда, отношението на родителите и учителите, интересите на детето, активното търсене на таланта от треньори и скаути. В края на този раздел коректно са изведени два примера за реализирани спортисти на световно ниво (таблица 7).

В следващото направление **Резултати от изпробването на тестовата батерия в контролирана среда** върху основата на лични наблюдения и участие на изследователя коректно се вземат под внимание трудностите и сложните за изпълнение елементи от тестовата батерия. Проведеното „изпробване на тестовете“ дава възможност да се вземе решение за избора на подходящи такива, съобразени с възрастовите, координационни и физически възможности на изследваните лица.

В направлението **Тестове за нормалност на данните** прецизно и точно са избрани методите, с които е извършен математико-статистическият анализ. Представени са частни изводи, произтичащи от емпиричните данни.

В следващото направление вариационният анализ е допълнен с информация за сравняване на средните стойности и размаха.

Анализът на резултатите съдържа още информация за резултатите от тестовете, насочени към качество на изпълнение; определяне на надарените деца посредством стандартизиране на резултатите чрез метода на Z-стойностите (Z-score); изменения в резултатите на момчетата от най-горните 10% от изследваните групи; корелационни зависимости между антропометричните данни за ръст и тегло и резултатите от тестовете за ОФП и връзки между тренировъчните методики и отчетените промени в получените резултати.

Изводите, препоръките и научните приноси са изведени и представени в самостоятелна глава. Изводите отразяват адекватно резултатите, получени при изпълнение на научно-изследователските задачи. Приоритетно място заемат обобщенията, свързани с организацията и провеждането на тестираня, включително и конструирането на подходящи тестови модели. Оскъдна е информацията относно селекцията, обособяване на специализирани структури за идентификация на спортни таланти.

III. Критични бележки, въпроси и препоръки

Няма значими критични бележи и предложения, с изключение на описаните горе, но те не променят общото задоволство от добре оформения и структуриран труд. Не е забелязано плагиатство.

IV. Оценка на научните и научно-приложните приноси

Приносите на предоставения ми за рецензия дисертационен труд могат да бъдат диференцирани в следните аспекти:

1. Приноси в теоретичен аспект – авторът подлага на задълбочен анализ характеристиката на децата от начална училищна възраст. Извежда полезни концептуални модели за надареност и талант.
2. Приноси в теоретико-приложен аспект – разработена и апробирана е методика за обучение на деца с изявена спортна даровитост.

V. Оценка на публикациите по дисертацията

Докторантът представя три публикации, свързани с дисертационния труд, като една от тях е представена в чужбина. Всички публикации са представени на научни конференции, което е достатъчен атестат за стойността на представените научни данни.

VI. Оценка на автореферата

Представеният автореферат отразява коректно основното съдържание на дисертационния труд.

VII. Заключение

В заключение ще отбележа, че в резултат на извършените собствени научни изследвания е представен един безспорно значим за теорията и практиката научен труд. Основание за това твърдение имат следните аргументи:

1. Разработена е методология за обучение на надарени деца от начална училищна възраст за високи спортни постижения.

2. Резултатите от изследването са станало достояние на научната общественост чрез поредица от публикации в печата.

3. Разработени и апробирани са модели за обучение на надарени деца.

4. Нямам съвместни публикации с докторанта.

5. Направените бележки са по-скоро адресирани към прецизиране на някои постановки с оглед по-добрата им методологическа обосновааност.

Въз основа на изложеното с убеденост предлагам на уважаемите членове на научното жури да дадат своя положителен вот за присъждане на образователната и научна степен „Доктор” на Иван Симеонов в професионално направление 1.3. Педагогика на обучението по...(Методика на обучението в детската градина и началното училище по физическо възпитание и спорт).

20.02.2021

Рецензент:

доц. Е. Атанасов, д-р